

**MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDAGI MA'NAVIY
VA MADANIY TARAQQIYOT.**

Boratov Xojiakbar

Qo'qon Universiteti talabasi

xojiakbarboratov27@gmail.com

Anotatsiya: Ushbu tezisda davlatimizning mustaqillik yillaridagi ma'naviy va ma'rifiy hayoti, buyuk ajdodlar tarixiy shaxslarga bo'lgan e'tibor, madaniyat va san'at sohasining rivojlanishi, millatlararo va dinlararo munosabatdagi barqarorlikni ta'minlashga doir davlat siyosatini qisqacha bayoni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ma'naviy, ma'rifat, jamiyat, vatanparvarlik, tarbiya, ijtimoiy faollik, barkamol shaxs.

Abstract: This thesis analyzes the spiritual and educational life of our state during the years of independence, attention to great ancestors and historical figures, the development of the sphere of culture and art, and a brief statement of state policy aimed at ensuring stability in interethnic and interreligious relations.

Keywords: spirituality, education, society, patriotism, education, social activity, a harmonious personality.

Аннотация: В данной диссертации анализируется духовно-просветительская жизнь нашего государства в годы независимости, внимание к великим предкам и историческим деятелям, развитие сферы культуры и искусства, а также кратко излагается государственная политика, направленная на обеспечение стабильности в межнациональных и межрелигиозных отношениях.

Ключевые слова: духовность, образование, общество, патриотизм, воспитание, социальная активность, гармоничная личность.

Mustaqillik yillarida ma'naviy va ma'rifiy hayot. Mustaqillik yillari O'zbekiston uchun birinchi navbatda siyosiy o'zgarishlarni olib borib, davlat mustaqilligiga erishgan san'at bo'ldi. Bu dönemda mamlakat o'zini yangi tarzda rivojlantirishni va o'z identitetini saqlab qolishni tanlashdi. Mustaqillik yillari, mamlakatning ma'naviga va ma'rifasiga bag'ishlangan, ijtimoiy va madaniy taraqqiyot yo'lida juda muhim bo'lgan davr edi. Ma'naviy va ma'rifiy hayot bu davrda o'z mahsulotlarini berdi. O'zbekistonning tarixi, adabiyoti, musiqa va san'ati, o'ziga xos ma'naviyatni saqlab qolishda muhim rol o'ynadi. Bu davrda mamlakat tarixida yirik shaxslar, adabiyotchi va san'atkorlar paydo bo'ldi, ularning asarlarida O'zbekistonning o'zining o'ziga xos ma'naviy va madaniy rivojlanishi ko'rsatildi. Mustaqillik yillari O'zbekistonda tashqi aloqalar va diplomatik munosabatlar o'sib borayotgan davr edi. Mamlakat xalqaro miqyosda yuqori darajada ma'naviy, madaniy almashishlar va munajatlar olib borib, dunyoga O'zbekistonning o'ziga xosligini namoyish etdi. Bu dönemda xalqaro festival va tanlovlar, adabiyot to'plamlari, konferensiyalar va boshqa ma'naviy-tarixiy tadbirlar mamlakatni boshqalarga tanitish uchun muhim platformalarga aylandi. "Mustaqillik yillarida ma'naviy va ma'rifiy hayot" — bu davrda O'zbekistonning o'zining ma'naviy merosini saqlash, o'z tarixini san'at, adabiyot va musiqa orqali dunyoga namoyish etishni maqsad qilgan. Bu davrda paydo bo'lgan yangiliklar, yirik shaxslar va ijtimoiy taraqqiyot jarayonlari O'zbekistonning o'ziga xosligini mustahkamlashga xizmat qildi. Uzbekiston Mustaqillik yillarida ma'naviy va ma'rifiy hayot, mamlakatning o'zining mustaqilligini qutqarish va rivojlanish davriga oid jarayonlarni ifodalaydi. Bu davrda O'zbekiston, 1991 yilda Sovet Ittifoqi tarkibidan mustaqil davlat sifatida mustahkamlikka erdi va o'z o'zini boshqarishda yangi bosqichga o'tdi. Bu bosqichda ma'naviy va ma'rifiy hayotning ham jihatdan

rivojlanishi, madaniy, ilmiy, san'at va ta'lim sohalarida o'tkazilgan islohotlar katta ahamiyatga ega bo'ldi. Mustaqillik yillarida O'zbekistonning ma'naviy hayoti, xalq san'ati, musiqa, adabiyot, va boshqa sohalarida katta rivojlanish ko'rsatdi. O'zbekistondagi oliy o'quv yurtlari, oliy ta'lim muassasalari va ilmiy tadqiqot markazlari xalqaro darajada tan olingan.

Mustaqillik yillarida buyuk ajdodlar va tarixiy shaxslarga bo'lgan e'tibor. O'zbekiston Mustaqillik yillarida yangi bir bosqichga o'tish, davlatimizning o'zining tarixiy bag'rida, buyuk ajdodlarimiz va tarixiy shaxslarimizga bag'ishlangan e'tiborni kuchaytirish jarayoniga aylanib ketdi. Mustaqillik yillarida O'zbekistonning o'zining milliy-ma'naviy yuragi, shu jumladan, tarixiy asoslariga e'tibor keltirildi va bu boyda buyuk ajdodlar va tarixiy shaxslar xalqimizning qalbini ishlab chiqishda, uning ruhini kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Mustaqillikning ilgari, O'zbek xalqi yuzaga kelgan tarixiy voqealar, ulkan dasturxoniyalar va sanoat rivojlanishini bilardi. Bu davrda Xorazmshohlar davri, Buyuk Mog'ul imperiyasi, Temur davri va boshqalar kabi tarixiy bosqichlarda shu yerda yashagan tarixiy shaxslarning ahamiyati kuchaytirildi. Ular O'zbek xalqining qadriyatlarini, madaniyatini, uning rivojlanish tarixini shakllantirishda o'rnatilgan asoslar ekanligini unutolmaydi. Mustaqillik yillarida O'zbek xalqi o'zini mustaqil davlat sifatida tanishgan va bu jarayonda Buyuk Ajdodlarimizning roli juda katta bo'lib chiqdi. Bunday sharaflilar shaxslar orasida Alisher Navoiy, Mirzo Ulug'bek, Zahiriddin Muhammad Babur, Al-Farg'oni, Ibn Sino (Avitsenna), Abu Rayhan Beruniy, Al-Khwarizmiy va boshqa bir qator tarixiy shaxslar katta e'tiborga sazovor bo'ldi. Alisher Navoiyning "Boburnoma", Zahiriddin Muhammad Baburning "Baburnoma" asarlarida tarixiy voqealarni, shaxslarni va madaniy rivojlanishni bajarish bo'yicha o'z mulohazalari tarqalgan. Bu asarlar o'zbek milliy madaniyatini mustahkamlashtirish, uning yuksak qiymatli qadriyatlarini so'ng'girish, xalqimizning o'z tarixiga oid yuqori qiymatga ega bo'lgan buyuk asarlar

hisoblanadi. Mustaqillik yillarida Buyuk Ajdodlarimiz va tarixiy shaxslarimizni yaqinroqroq tanish, ularning ijodlarini o'rganish va bu ijodlarni o'z xalqimizga tarqatish xizmatlari muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Bu, O'zbekistonning o'zining milliy-ma'naviy o'rni va uning tarixiy yurti bo'yicha yangi poklarni o'rnatishda katta rolini o'ynagan. Jamiyatimizda Buyuk Ajdodlarimiz va tarixiy shaxslarimizga bo'lgan e'tibor yuqori saodat va ijodga ko'rsatkichdir.

Madaniyat va san'at sohasining rivojlanish. O'zbekiston, qadimdan mustaqiliga erishguncha madaniyat va san'atning yorqin ildizi bo'lib kelgan mamlakatdir. Mustaqillik yillarida esa madaniyat va san'at sohasidagi rivojlanish chuqurroq va ko'zga ko'rinadigan bosqichga o'tgan, uning xalqaro tan erkak va engil qadriyatlarini doimiy ravishda ko'rsatib kelgan davlatga aylanib ketdi. Madaniyat va san'atning rivojlanishi O'zbekistonning o'ziga xos madaniyati, milliy adabiyoti, musiqa, xalqaro sanoati, madaniy turmush tarzi va boshqa sohalarni o'z ichiga olishi bilan aniq namoyon bo'lgan. Bu rivojlanishda madaniy va san'at merosi, ilmiy tadqiqotlar, shoir va yozuvchilar, san'atkorlar va boshqa intellektual kuchlar muhim ahamiyatga ega bo'lgan. Mustaqillik ilgari, O'zbekistonda madaniyat va san'at sohasida rivojlanish ko'rinmagan joyda edi. Shuningdek, san'atning tarixiy asoslari, xalq adabiyoti va musiqa janrlari, madaniy meroslar va milliy oyinlar doirasida qadimdan kelib chiqqan boy xilma-xilliklar va amalga oshirilgan san'at turlari o'z o'rnini topgan. Mustaqillikdan so'ng esa, O'zbekistonning madaniyat va san'at sohasidagi rivojlanish chuqurroq bo'ldi. Davlatning qo'mitasi madaniy sohaga katta e'tibor qaratdi, xalqaro doiradagi festival va tanlovlar tashkil etildi. O'zbekiston san'atkorlari va adabiyotchilolari dunyoda ma'lum va qadriyatli shaxslar bo'ldi, ularning asarlarini, ijodiy yaratuvlarini yuqori qiymatga ega bo'lganlar ko'plab mamlakatlarda o'ynaganlar. Adabiyot, shoirlik va musiqa sohasida O'zbek san'atkorlari va adiblar jahon miqyosida tan olinib, ulardan ko'plari xalqaro lavozim va mukofotlarga sazovor bo'lganlar. Ularni asarlariga,

ijodiy yaratuvlariga yuqori e'tibor va hurmat ko'rsatilgan. Bu, O'zbek xalqi uchun san'at va madaniyat sohasida mustahkam, uning o'zining milliyatiga xos kimligini saqlab qolishga yo'l qo'ygandi. O'zbekiston san'ati tajribalar va yangi ideyalar qo'shish orqali o'z rivojini davom ettirib, xalqimizning madaniyatiga yangi toplamlar qo'shish bilan bog'liq xavfsizlikni o'z ichiga olgan davlat sifatida yutuqlarga erishgan. Madaniyat va san'at sohasidagi bu rivojlanish O'zbekistonning mustaqil hayotini muhim jihatdan ta'minlaydi, xalqimizni o'zaro aloqada, uning tarixiy meroslarini tanishda va yaxshi o'ylashda qo'llashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan jarayonlardan biridir. Mustaqillik yillarida O'zbekistonning "Millatlararo va Diniy Munosabatlar" sohasidagi siyosati, davlat rahbarlari tomonidan e'tirof etilgan aholi o'rtasida barqarorlikni ta'minlash, mazkur sohada o'zaro tushuncha, hurmat va muhabbatni rivojlantirishga qaratilgan samarali usulga ega bo'lgan. Bu siyosatni o'rganish uchun O'zbekistonning milliy, madaniy, diniy bo'linishi, jamiyatning o'zaro munosabatlari va diniy xavfsizligi bo'yicha qabul qilingan qadam-qadamlik usullar, o'sha davrda amalga oshirilgan dasturlar va boshqa tadbirlar maqsaddan bir qat'iy ko'rinib turadi.

O'zbekistonda millatlararo va dinlararo munosabatlardagi barqarorlikni ta'minlash borasidagi davlat siyosati. Mustaqillik yillarida O'zbekiston, birinchi navbatda, millatlararo barqarorlik va tashqi o'zaro munosabatlar sohasidagi siyosati orqali mamlakat ichidagi etnik va milliy guruhlar orasida hamkorlik, adolat va barqarorlikni kuchaytirishga bo'ldi. Bu, aniq bir identitetni, milliyatga ega bo'lgan har bir guruhning huquq va erkinliklarini himoya qilish, ularning taraqqiyotiga va madaniyatiga hurmat qilish prinsiplariga asoslangan. Diniy munosabatlarda ham, O'zbekistonning o'ziga xos, o'zaro hurmat va tashqi o'zaro qadr-qimmatni o'z ichiga olgan bir siyosat kuzatiladi. Davlat tomonidan barcha diniy guruhlar o'rtasida barqaror munosabatlar ko'rib chiqilgan, diniy hovalar va obro'larning hech qanday xususiy jihatlariga tegishli bo'lmagan maxsus dasturlar amalga oshirilgan.

Mamlakat ichidagi diniy jamoalar o'zaro hamkorlikda ishlab chiqilgan, va diniy tashabbusotlar barqarorlik va o'zaro hurmat asosida halol va tushunchoqli bo'lishgan. O'zbekiston, diniy va milliy taassurotlariga ega bo'lgan jamiyatni ko'paytirish, xalqaro jamiyat bilan hamkorlikda turishga, dunyo bo'ylab barqaror munosabatlarni mustahkamlashga intilishga erishdi.

Xulosa : Umumiy qilib aytganda, O'zbekistonning mustaqillik yillari mamlakatning ma'naviy-madaniy o'ziga xosligi qayta uyg'onganiga guvoh bo'ldi, uning an'analarining rang-barangligi va boyligini qamrab olgan holda merosini asrab-avaylash va targ'ib qilish borasidagi sa'y-harakatlar amalga oshirildi. Mustaqillikdan so'ng marxum birinchi Prezidentimiz tomonidan ta'lim, san'at, sport va shu kabi ko'plab sohalarga katta e'tibor qaratildi. Qisqa qilib aytganda mustaqillik davridagi dastlabki besh yilni O'zbekiston uchun uyg'onish davri deb aytsak bo'ladi

Foydalanadigan adabiyotlar ro'yxati;

1. O'zbekistonning yangi tarixi/N.Jo'rayev,T. Fayzullayev /Toshkent/ 2000.
https://t.me/new_history_of_uzb/.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Тошкент: Ўзбекистон. 2017.
3. Мустақиллик: Изоҳли илмий-оммабоп луғат // М.Абдуллаев ва бошқалар: тўлдирилган учинчи нашр. - Тошкент: Шарқ, 2006.
4. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. – Тошкент: Маънавият, 2017.